

دبیر ستاد زیست فناوری، سلامت و فناوری‌های پزشکی در پاسخ به «فرهیختگان»:

سهم زیست فناوری از GDP به ۱٫۶ درصد می‌رسد

نَدا اَظهَری
خبرنگار گروه دانشگاه

معاونت علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست‌جمهوری روز گذشته میزان اصحاب رسانه و خبرنگاران بود تا اصحاب رسانه در جریان «دستاوردهای حوزه سلامت و تجهیزات پزشکی» در سالی که گذشت و برخی برنامه‌های این حوزه در سال آینده قرار گیرند. مصطفی قانع، دبیر ستاد زیست فناوری، سلامت و فناوری‌های پزشکی به همراه سعید سرکار، رئیس مرکز توسعه فناوری‌های راهبردی و رضا محمودی‌لموکی، معاون حقوقی و امور مجلس معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان میزبانان خبرنگاران در این نشست بودند و به سؤالات آن‌ها پاسخ گفتند.

پنجم آسیا در زیست فناوری هستیم

دبیر ستاد زیست فناوری با بیان جایگاه ایران در حوزه داروهای زیست‌فناورانه اشاره کرد: «کشور در حوزه زیست فناوری در منطقه رقیب جدی ندارد و در آسیا هم در رده پنجم قرار دارد. با توجه به رده‌های بالایی که کسب کرده‌ایم، در شرایط تحریمی با کمبود هیچ‌یک از داروهای زیستی مواجه نشدیم که حکایت از توان بالای تولید داخل دارد.»

قانع در ادامه با اشاره به اهمیت حوزه سلول‌های بنیادی ایران عنوان کرد: «حوزه سلول‌های بنیادی یکی از نقاط قوت کشور است. ما با توجه به یک محصول سلول درمانی که وارد بازار کرده بودیم، در جایگاه ۱۲ دنیا ایستاده بودیم اما با توسعه هرچه بیشتر این حوزه از فناوری و ارائه پنج محصول جدید به بازار در سال جاری، به رتبه ۸ دنیا صعود کردیم. هدف‌گذاری کشور این گونه است که بتواند در آینده‌ای نزدیک جزء پنج کشور برتر دنیا در حوزه سلول‌های بنیادی قرار بگیریم تا دسترسی بیماران به درمان‌های نوین افزایش یافته و از سفر به کشورهای خارجی به منظور درمان خودداری کنند.»

هدف‌گذاری ۸ درصدی معاونت علمی از تولید

قانع در پاسخ به سؤال «فرهیختگان» درخصوص سهم ستاد زیست فناوری از هدفگذاری ۷ درصدی برنامه هفتم برای محصولات فناوری‌های هایتک در تولید ناخالص داخلی (GDP) تصریح کرد: «به‌رغم این که شاهد رشد محدود در برخی حوزه‌های خاص هستیم، توسعه فناوری باید به طور فراگیر تداوم داشته باشد. طبق قانون، سهم معاونت علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان از کل سهم رشد اقتصادی، ۸ درصد است. در برنامه‌ای که ما از طرف معاونت به سازمان برنامه و بودجه ارائه کردیم، حوزه‌های زیست و بیوتکنولوژی، سلول‌های بنیادی و زیست فناوری، حدود ۱٫۶ درصد از سهم ۸ درصدی معاونت را به خود اختصاص داده‌اند.»

سهم ۰٫۶ درصدی زیست فناوری از GDP

او همچنین ادامه داد: «دومین نکته‌ای که مطرح می‌شود، این است که در صورت تمرکز کشور روی پتاسیل و توانمندی حوزه زیست فناوری، این حوزه تا کجا پیش می‌رود. طبق برنامه‌ای که پیش‌تر تهیه شده بود تا حدود ۱۰ درصد تولید ناخالص ملی، قابلیت در زیست فناوری را دارد تا بتواند سهم بیشتری از تولید ناخالص ملی را از آن خود کند. در اینجا، زیست فناوری به طور عام در تمام عرصه‌ها مدنظر است که شامل دریا، معدن، پزشکی و صنعت می‌شود. این طرح را از کشورهای پیشرفته الگوبرداری کرده‌ایم؛ یعنی کشوری که بیشترین استفاده زیستی را در تمام حوزه‌ها داشته، توانسته تا ۱۰ درصد تولید ناخالص ملی خود را از این فناوری کسب کند. این را می‌توان به عنوان یک هدف درازمدت برای کشور در نظر گرفت؛ چراکه فناوری را به زبان اقتصاد بیان کنیم. در حال حاضر، سهم زیست فناوری از تولید ناخالص داخلی حدود ۰٫۶ درصد است که باید به ۱٫۶ درصد برسیم.»

سهم تحقیق و توسعه از GDP افزایش نیابد هدف‌ها محقق نمی‌شوند

در ادامه سرکار عنوان کرد: «وجود مراکز تحقیق و توسعه، قوانین تسهیلگر، حمایت‌های مؤثر، حذف رانت‌ها، محدود کردن واردات غیرضروری و تمرکز روی توسعه فناوری‌های راهبردی، بخشی از الزامات تحقق این مسیر است. چند سالی است که کشور اعلام کرده‌قرار است ۲ درصد GDP را در حوزه توسعه علمی و فناوری و تحقیق و توسعه هزینه کند اما سهم کنونی

آن حدود ۰٫۵ درصد است. در هدف‌گذاری‌های انجام شده، ما الزاماتی چون زیرساخت، بودجه‌های تحقیق و توسعه، بودجه‌های توسعه تولید، قوانین و مقررات، حمایت‌های خاص از توسعه فناوری داریم و تا زمانی که محقق نشوند، خروجی‌ها تحقق نمی‌یابد و درواقع، باید نگاه جامعی به فناوری داشت.»

۴۰۰ میلیون دلار خروج ارز سالانه با واردات ۲ قلم دارو

دکتر مصطفی قانع، دبیر ستاد زیست فناوری، سلامت و فناوری‌های پزشکی در نشست دیروز، یکی از مهم‌ترین اقدامات کشور در حوزه سلامت و تجهیزات پزشکی را تلاش برای حذف وابستگی‌های ارزی و تقویت اقتصاد ملی در راستای تولید بومی انسولین و پلاسما عنوان کرد و گفت: «این دو محصول، جزء اقلام دارویی با بالاترین ارزی‌ریز از کشور در حوزه سلامت

«خانه‌های داوری»؛ راهی برای رسیدگی به مشکلات دانش بنیان‌ها

رضا محمودی لموکی، معاون حقوقی و امور مجلس معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست‌جمهوری در پاسخ به «فرهیختگان» پیرامون اصلی‌ترین موضوعات درگیری‌های حقوقی معاونت اشاره کرد: «معاونت حقوقی پارلمانی، معاونتی است که حامی اصلی شرکت‌های دانش‌بنیان بوده که هدف راه‌اندازی این معاونت، ایجاد یک چتر حمایتی از این شرکت‌هاست. یکی از معضلاتی که به طور طبیعی با توجه به حدود ۱۰ هزار شرکت دانش‌بنیانی که در کشور داریم، رسیدگی به شکایات و دعاوی حقوقی است. ما در معاونت حقوق پارلمانی، اداره کلی با عنوان اداره کل حقوقی و کارشناسان حقوقی داریم که کاملاً در اختیار شرکت‌های دانش بنیان هستند و مشاوره‌هایی در اختیار آن‌ها قرار می‌دهند.»

او در ادامه تأکید کرد: «ما در تداوم این روند، طبق تکلیف، بحث «خانه‌های داوری» را در پیش گرفته‌ایم. ما در حال حاضر با قوه قضائیه هم‌فکری کامل داریم و در حال تأسیس خانه‌ها و مراکز داوری هستیم که این کار را تسهیل کنیم تا از طریق سیستم‌های داوری، مانند شورای حل اختلاف، پیش‌ازاین که مسئله به دادگاه برسد، داخل مجموعه حل‌وفصل شود.»

لموکی، با اشاره به این که تاکنون شکایت مز من یا حادی نداشته‌ایم، عنوان کرد: «تنها برخی بحث‌های داوری حقوقی بود که معاونت علمی و معاونت حقوق پارلمانی، تقریباً کار‌ها را حل‌وفصل کرده است.»

اما بـه گفته او، بعضی از درگیری‌ها که در رابطه با این شرکت‌ها

هستند؛ به گونه‌ای که تنها برای واردات پلاسما سالانه بیش از ۳۰۰ میلیون دلار ارز از کشور خارج می‌شود. در این بین، نرخ خروج ارز در واردات انسولین هم به رقمی بالغ بر ۱۰۰ میلیون دلار می‌رسد که رقم قابل توجهی را به خود اختصاص می‌دهد. اما با تکمیل زیرساخت‌ها و خطوط تولید داخلی، برآورد شده است که در دو سال آینده، کشور از واردات این دو محصول استراتژیک حوزه سلامت بی‌نیاز شود.» به گفته او، به‌رغم فشار تحریم‌های بین‌المللی در حوزه سلامت و دارو، می‌توان در مسیر خودکفایی و صرفه‌جویی ارزی حرکت کرد.

اصلاح نژاد مرغ در راستای تأمین امنیت غذایی

به دنبال بالا رفتن قیمت گوشت قرمز در بازار، بسیاری از خانواده‌ها به سمت مصرف گوشتست سفید روی آورده‌اند. قانع در این بین با اشاره به وابستگی شدید به واردات جوجه یک‌روزه بیان کرد: «ما اصلاح نژاد مرغ آرین ایرانی

۱۰۰ دانشگاه در «تقسیم کار ملی»

مشارکت دارند

قانع در پاسخ به سؤال دیگر خبرنگار «فرهیختگان» درباره حمایت از دانشگاه‌ها براساس طرح «تقسیم کار ملی» در حوزه‌های زیست فناوری اظهار کرد: «تقسیم کار ملی از حدود ۵ تا ۶ سسال پیش آغاز شد و برای هر دانشگاه تکلیف خاصی نوشته شد و براساس آن، حدود ۱۵۰ دانشگاه هدف‌گذاری شدند. سال گذشته بار دیگر، با استفاده از ابزارهای جدیدی که در حوزه هوش مصنوعی وجود داشت، تقسیم کار ملی را به‌روزرسانی کردیم. اتفاقی که این بار افتاد، این بود که سازمان ما برنامه‌بودجه، معاونت تحقیقات و وزارت علوم، معاونت بهداشت و بنیاد علم، همگی از این تقسیم کار ملی به‌روزرسانی شده، حمایت کردند.»

او در ادامه عنوان کرد: «در حال حاضر، حدود ۱۰۰ دانشگاه، در انجام مأموریت خود با ما به توافق رسیده‌اند، به‌طوری‌که برنامه جدید را برای تمام دانشگاه‌ها فرستادیم که از این بین، ۱۰۰ دانشگاه موافقت خود را اظهار کردند.

اکنون در مرحله‌ای هستیم که دانشگاه باید در راستای مأموریتی که دارد، پروژه خود را تعریف کند و آنجاست که هم وزارت بهداشت، هم وزارت علوم و هم بنیاد علم از آن حمایت خواهند کرد. البته به مرحله داوری هم انجام می‌شود. در نهایت، اگر این تقسیم کار ملی به نهایت برسد، در برخی حوزه‌ها عمق بیشتری پیدا می‌کنیم؛ به این معنی که باید استعدادهایی را در اختیار داشته باشیم که بتوانند همپای رقایای خارجی کار کنند و این زمانی است که باید مأموریت یک استاد را مشخص کرد و تنها در همان حوزه از او حمایت کرد. این طرح در حال حاضر در حال انجام است و مورد پذیرش همه هم قرار گرفته است. از ویژگی‌های بسیار خوب این طرح، این است که کل فرایند داخل یک سیاست انجام می‌شود و هیچ مکاتبه کاغذی برای آن انجام نشده و در نتیجه تمام رتبه‌ها هم رصد می‌شوند.»

لزوم داشتن نقشه راه

برای اینکه ایران صاحب فناوری زیستی شود

او درباره اولویت‌های حمایتی در این طرح توضیح داد: «اولویتی برای این پروژه‌ها در کار نیست؛ این مدلی است که نشان می‌دهد اگر ایران بخواهد صاحب فناوری زیستی در تمام حوزه‌ها شود، باید نقشه راهی داشته باشد. در فاز دوم هم مطرح شده است که کدام هیت‌علمی در ایران هستند که در این حوزه‌ها کار کنند. در حال حاضر، ۳۰ درصد این نقشه‌به اتمام رسیده و ۷۰ درصد آن خالی است. ما اکنون تنها قسمت بر نقشه را عقب‌بخشی می‌کنیم، نه قسمت خالی نقشه را؛ به این معنی که در سال‌های آینده باید ۷۰ درصد خالی را هم تکمیل کنیم که همین، به‌خودی‌خود یک برنامه عمیق است که هم در قالب ستاد راهبری نقشه جامع علمی مطرح شده و هم در فرهنگستان‌ها مطرح شده است.»

نیستند که متعلق به کشور دیگری باشند که در داخل مونتاژ شده باشند یا اینکه به کشور وارد شده باشند. این تأسیسات دانش بنیان بودند، به این معنی که از بین رفتن این تأسیسات هم نمی‌تواند خللی در فعالیت‌ها داشته باشد. چراکه دانش آن‌ها در اختیار ماست و این دانش از جایی آورده نشده. بنابراین سرهم کردن و بازگرداندن آنها به چرخه تولید کار سختی نخواهد بود. تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی بر حوزه علم بر همین اساس بوده است.»

او ادامه داد: «تصور کنید این دستگاه‌های پلاسمایی که شرکت ما به صورت دانش بنیان تولید کرده را از خارج خریداری کرده بودیم. اگر هرکدام از آن‌ها دچار خرابی یا هر اتفاق دیگری می‌شد، به ویژه با توجه به شرایط جنگی کشور، قادر به خرید مجدد و تعمیر آن‌ها نبودیم.»

او در ادامه با بیان مثالی عنوان کرد: «برای مثال ما از یک دستگاهی به نام IORT در اتاق عمل استفاده می‌کنیم که مربوط به رادیوتراپی حین عمل بوده و تعداد خیلی کمی از آن حتی کمتر از انگشتان دست در کشور موجود است. چهار دستگاه از آن در تهران استفاده می‌شود. یکی از این دستگاه‌ها که در بیمارستان شهدای تجریشی بود، مدتی قبل خراب شد و دیگر نتوانستند آن را تعمیر کنند زیرا ساخت آلمان بود و هیچ نمایندگی در کشور نداشت و حتی نتوانستند مشابه آن را تهیه کنند. همین موضوع اهمیت دانش بنیان بودن در هر زمینه‌ای را به ما نشان می‌دهد که وقتی ما دانش بنیان باشیم، هم سازنده‌ایم و هم تعمیر می‌کنیم و دیگر به هیچ قدرت جهانی وابسته نیستیم و همین موضوع آن‌ها را می‌ترساند. یعنی آن‌ها همیشه انتظار دارند که یک کشور به آن‌ها وابسته باشد، آن‌ها بزرگ باشند، آن‌ها کدخدا باشند، درحالی‌که این موضوع آن‌ها را به وحشت انداخته است.»

دوشنبه ۲۰ مرداد ۱۴۰۴

شماره ۴۴۸۱

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE